

VERKIEZINGSPROGRAMMA

CDA HET BILDT

2014-2018

ZORG VOOR ELKAAR

Hoofdstukindeling CDA verkiezingsprogramma

1. Inleiding
2. Waar staat het CDA voor
3. Algemeen Bestuur
4. Economische Zaken
5. Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
6. Verkeer en Vervoer
7. Openbare Orde en Veiligheid
8. Onderwijs
9. Sociale Zaken: Zorg en Welzijn
10. Cultuur en Sport
- 10A. Cultuur en Sport (in't Bildts)
11. Financiën
12. Onze Speerpunten

Verkiezingsprogramma CDA het Bildt

2014-2018

Zorg voor elkaar

Inleiding

Op 19 maart 2014 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Verkiezingen waarbij het gaat over zaken die dichtbij huis spelen. Het gaat om de bewoners in alle dorpen met hun families en gezinnen, hun scholen en verenigingen. Kortom, het gaat om de samenleving, of zoals wij het in Fryslân zeggen: de mienskip.

We leven in een onzekere tijd waarin ook de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden. Veel mensen zijn bezorgd over hun toekomst. Vanwege de huizenmarkt die is vastgelopen, vanwege hun werk, hun pensioen en de bezuinigingen die hen treffen. Juist in deze tijd is het dan goed om ergens bij te horen. Maar de trend in de samenleving is anders. We trekken ons terug op ons zelf. We missen het respect in de maatschappij. Zorg voor elkaar is dan ook het thema waar het CDA zich voor wil inzetten.

Het is extra belangrijk aandacht te hebben voor de kwetsbare groepen en het is van groot belang mantelzorgers te waarderen en steun te geven aan de vele vrijwilligers. Ons ideaalbeeld is een gemeente waar zoveel mogelijk mensen zich thuis voelen en hun persoonlijke bijdrage leveren. Dat vraagt om een overheid die mensen ruimte geeft en aanspreekt op hun verantwoordelijkheid voor zichzelf en de leefomgeving. Het CDA gelooft in de kracht van de lokale samenleving: mensen maken hun leefomgeving. Wij willen de krachten benutten van mensen in de dorpen, bedrijven, scholen, kerken en andere organisaties. Het is in ieders belang dat we samen de problemen aanpakken en kansen benutten.

Dit zijn de laatste verkiezingen voor de zelfstandige gemeente het Bildt. Bij de volgende verkiezingen maken wij deel uit van een nieuw gemeente in Noordwest Fryslân. Ook na herindeling moet de afstand tot de inwoners en het bestuur klein blijven en het geluid van alle dorpen worden gehoord. Het moet zo zijn dat de grotere gemeente toegankelijk blijft voor alle burgers!

In dit verkiezingsprogramma kunt u lezen waar CDA het Bildt voor staat. Wij wensen u veel leesplezier en hopen dat u zich in onze standpunten kunt vinden. Met uw stem kunnen wij de komende jaren werk maken van de vele uitdagingen waar we als gemeente voor staan.

Dit programma hebben wij op onderdelen samen met de CDA afdelingen van Menameradiel, Franekeradeel en Harlingen opgesteld. Dit is gedaan vanuit het besef dat samenwerking kracht en inspiratie oplevert.

Waar staat het CDA voor:

- De C in het CDA staat voor christelijke identiteit, inspireert ons en zet ons aan tot het maken van keuzes en het nemen van beslissingen. Vanuit een al meer dan tweeduizend jaar oude bron van naastenliefde, gerechtigheid en verantwoordelijkheid. Het CDA zet zich in voor de mens en de wereld, waarbij de bijbel voor ons een leidraad is.
- CDA-politiek heeft idealen maar is niet hemelbestormend: deze politiek zet kleine stappen, zet aan tot verantwoordelijkheid, roept op tot matiging, investeert in samenhang en is dienstbaar.
- Het CDA wil een open, brede volkspartij zijn die, werkend vanuit christelijke idealen, aan de slag gaat om oplossingen te vinden voor problemen: nuchter, solidair, soms compromissen sluitend, niet bij de pakken neerzittend en oog hebbend voor de naaste.
- Het CDA wil een degelijke en betrouwbare politieke beweging zijn en blijven, waarbij de politiek geen doel op zich is, maar een manier om zaken in de samenleving voor elkaar te krijgen.
- De basis van het CDA gedachtegoed wordt gevormd door vier uitgangspunten: gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid, solidariteit en rentmeesterschap.

Gespreide verantwoordelijkheid - samenwerken

Het CDA gelooft in een samenleving voor ons allemaal. Mensen, buurten, sportclubs, scholen, kerken, jongerenorganisaties, zorginstellingen, bedrijven: ze leveren allemaal een unieke bijdrage aan de samenleving, ieder vanuit zijn/haar eigen verantwoordelijkheid. De overheid geeft al die mensen en organisaties het vertrouwen om te doen waar ze goed in zijn. En de burger geeft de overheid het vertrouwen om te doen wat zij moet doen. Vertrouwen is dus belangrijk. Niet alles hoeft volgens regels en wetten te gebeuren. Mensen en bedrijven weten vaak zelf heel goed hoe dingen geregeld moeten worden.

Gerechtigheid – rechtvaardig omgaan met elkaar

Het CDA staat pal voor de rechtsstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van menselijke waardigheid.

De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen en geeft mensen zekerheid. De overheid is er ook om onrecht te bestrijden, ze moet rechtvaardig zijn. En de overheid moet zorgen voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn.

Solidariteit - samen verantwoordelijk

Het CDA zet in op betrokken burgers om de onderlinge verbondenheid te versterken.

Betrokkenheid tussen generaties en tussen arm en rijk is belangrijk. We leven niet alleen voor onszelf, maar we zijn pas mens door met elkaar te leven.

De overheid zorgt voor de basis van sociale zekerheid: voor iedereen is er gezondheidszorg, onderwijs en inkomen. De persoonlijke factor mag daarbij niet uit het oog worden verloren.

Het CDA vindt onderlinge verbondenheid tussen mensen belangrijk.

Rentmeesterschap – gebruiken en bewaren

Alleen als wij op een verantwoorde wijze omgaan met de ons toevertrouwde leefomgeving, de natuur en het milieu, zorgen wij voor een duurzame welvaart, ook voor volgende generaties.

Niet alleen “gebruiken” maar ook “bewaren” is het uitgangspunt. Natuur, grondstoffen, energie, voedsel en afval hebben, ook in samenhang, een grote waarde.

Het CDA streeft op lokaal niveau naar een balans tussen mens, milieu en een gezonde economie.

Het CDA betreft lokale bedrijven bij de overgang naar een duurzaam ingerichte gemeente. De gemeente geeft het goede voorbeeld als het gaat om duurzaamheid, bijvoorbeeld t.a.v. het inkoopbeleid.

Algemeen Bestuur

De gemeente is er voor iedereen

Mensen moeten zich thuis voelen bij hun eigen gemeente en op een dienstverlenende manier geholpen worden. De dienstverlening én informatievoorziening moet snel, betrouwbaar en gemakkelijk toegankelijk zijn. De gemeente nodigt inwoners actief uit om mee te denken en mee te doen.

De schaal van onze gemeente is te klein om alle taken naar behoren te blijven uitvoeren. Taken die voortvloeien uit de AWBZ, Wmo en jeugdzorg zijn door onze gemeente niet alleen meer op te brengen.

Daarnaast worden gemeenten steeds meer geconfronteerd met bezuinigingen waardoor de gemeentelijke financiën onder druk komen te staan en daarmee ook voorzieningen in de afzonderlijke gemeenten.

Sociale samenhang en leefbaarheid van de dorpen

Het CDA vindt dat dorpsbelangen, diverse verenigingen, kerkelijke instanties en buurtverenigingen de basis vormen voor de sociale samenhang en leefbaarheid binnen onze dorpen. Het CDA hecht veel waarde aan periodiek overleg tussen gemeente en de verenigingen van dorpsbelang.

Vorbereiding herindeling

In het verleden heeft het CDA gekozen voor samenwerking in Middelsee verband om op die manier de zelfstandigheid van de gemeente het Bildt te waarborgen. Doordat de Middelsee samenwerking niet meer mogelijk is, wil het CDA dat onze gemeente zich voorbereidt op een herindeling met Franekeradeel, Menameradiel en een viertal dorpen van Littenseradiel.

In opmaat naar de nieuw te vormen gemeente gaat het om de volgende

Speerpunten:

- . Behoud van het regionaal centrum St. Annaparochie***
- . Behoud van de unieke Bildtse taal en cultuur verdient extra aandacht***
- . Behoud van het investerings/dorpenfonds. Initiatieven vanuit de dorpen komen van onderop en zijn daardoor voor het CDA belangrijk. Bij de inzet van het fonds is het van belang dat meerdere subsidies bij elkaar worden gebracht zodat initiatieven daardoor mogelijk worden gemaakt***

Economische Zaken

Ondernemend het Bildt

Onze gemeente heeft prachtige bedrijven zowel op de bedrijventerreinen als in de agrarische sector als in het MKB. De lokale economie heeft groei nodig om mensen aan het werk te houden en (mensen) te binden aan deze regio.

Het CDA is groot voorstander om het bedrijfsleven te koppelen aan het onderwijs. Het zogenaamde leer- en werkplein in de Campus Middelsee biedt mogelijkheden voor onze jongeren om hen te binden aan de regio.

MKB'ers en winkeliers leveren een belangrijke bijdrage aan de regionale economie. St. Annaparochie heeft een belangrijke centrum functie. Het CDA wil samen met ondernemers en winkeliersverenigingen zorg blijven dragen voor een goed ondernemersklimaat.

Het CDA draagt de agrarische sector een warm hart toe. Van oudsher is deze sector één van de dragers van onze lokale economie, een onmisbare sector die wij als gemeente koesteren en stimuleren. Wij streven naar een gezonde balans tussen landbouw, natuur en recreatie. Bij schaalvergroting in de landbouw wordt in samenspraak met landbouworganisaties, gemeente en omwonenden gezocht naar de beste invulling volgens de methode " De Nije Pleats".

Het CDA is voorstander van het bevorderen van recreatie en toerisme op het Bildt. Recreatieve activiteiten moeten naar aard en schaal inpasbaar zijn voor onze gemeente. Ondernemers langs de 11- stedenvaartroute worden zoveel mogelijk gestimuleerd.

Speerpunten:

- . Het bedrijfsleven in contact brengen met het onderwijs***
- . Een goede balans tussen landbouw, natuur en recreatie***
- . Voor het ontwikkelen van werkgelegenheid, een welwillende en meedenkende gemeente, geen onnodige bureaucratie***
- . Voor de vrijgekomen agrarische bedrijven ziet het CDA goede kansen voor ondernemers met nieuwe initiatieven die niet belemmerend werken voor de Agrarische sector***
- . Samenwerking met omliggende gemeenten stimuleren***
- . Het CDA is tegen het vestigen van casino's, coffeeshops en bordelen***
- . Bij een mogelijke discussie over koopzondagen hebben oog voor de zondagsrust en willen we niet voorbij gaan aan de signalen van de lokale middenstand.***

Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Balanceren met ruimte

Onze gemeente heeft vele mooie dorpen, de karakteristieke Bildtdijken en een groot buitengebied. De dorpen en de Bildtdijken hebben allemaal hun eigen unieke karakter en dat moet zo blijven. Door demografische ontwikkelingen in de gemeente, zoals een toenemende vergrijzing en afnemende bevolking (krimp), komt de leefbaarheid onder druk te staan.

De gemeente moet wat betreft het volkshuisvestingsbeleid de bakens verzetten. Het principe moet verschuiven van uitbreiding en nieuwbouw naar inbreiding door herstructurering en kwaliteitsverbetering van de bestaande woningen. Samen met de woningcorporatie en de verenigingen van plaatselijk belang moet er volgens het CDA gekeken worden waar de vraag en woningbehoefte ligt om daar optimaal op in te spelen.

Leegstand en verpaupering moeten voorkomen worden omdat dit de leefbaarheid in de dorpen ernstig verstoort.

Het CDA wil dat de gemeente een inventarisatie maakt voor wat betreft verpauperde panden.

Duurzaamheid

Voor het CDA is duurzaamheid belangrijk, zowel bij nieuwbouw als bij bestaande woningen en gebouwen. Inwoners worden geactiveerd om duurzame maatregelen te treffen. De gemeente speelt een actieve rol in voorlichting op duurzaamheidsmaatregelen.

Woonbuurten in de dorpen en op de Bildtdijken moeten goed onderhouden worden, een verzorgde indruk maken en een veilige omgeving bieden.

Milieu

Het Bildt is een fairtrade en millennium gemeente sinds 2009. Met inwoners en organisaties wil het CDA zich hiervoor blijven inzetten om op het Bildt zoveel mogelijk deelname te bewerkstelligen. Samen de schouders eronder om wereldwijd eerlijke handel en een betere samenleving te bevorderen.

Waar mogelijk wil het CDA rekening houden met duurzaamheid. Het kan hierbij gaan om energiebesparende maatregelen, gebruik van milieuvriendelijke materialen/producten etc. De gemeente stimuleert en ondersteunt initiatieven in dit kader.

Het CDA wil zich blijven inzetten voor het scheiden van afval en hieraan goede voorlichting geven.

Het CDA is geen voorstander van uitbreiding van windmolens op het Bildt. Daar waar initiatieven zijn kunnen inwoners participeren elders in een project.

In verband met de hoogwaardige landbouw in onze gemeente is voor het CDA gasboring en zoutwinning geen optie.

Speerpunten:

- . Nauwe betrokkenheid van bewoners en organisaties bij de ontwikkeling van plannen***
- . Karakteristieke waarden van dorpen, dijken en monumentale panden behouden***
- . Inzet van het investering en dorpenfonds om ontwikkelingen te stimuleren***
- . Inspelen op de combinatie van wonen en zorg***
- . Mogelijkheden creëren voor levensloopbestendig wonen***
- . Gerichte aanpak leegstand en verpaupering***
- . Actief inzetten op hergebruik, herbestemming en inbreiding***
- . Geen windmolens***
- . Geen zoutwinning en gasboring***

Verkeer en Vervoer

Veilig en bereikbaar

Verkeersveiligheid is nadrukkelijk een aandachtspunt voor het CDA in onze gemeente. Een ieder moet zich veilig voelen op de weg. Speciale aandacht vragen wij voor de kwetsbare verkeersdeelnemer. Goede bereikbaarheid is essentieel voor een vitaal platteland.

Het CDA is in gesprek met de provincie over de overdracht van de N393, waarbij de herinrichting van de doorgaande route in de dorpen Minnertsgra en Vrouwenparochie de voorkeur verdient.

Voor het op peil houden van goed openbaar vervoer is samenwerking met de provincie van groot belang.

Speerpunten:

- . Een goed onderhouden wegstelsel is belangrijk voor de bereikbaarheid van het bedrijfsleven en daarmee ook voor de werkgelegenheid***
- . Regelmatig onderhoud aan woonstraten, fiets- en wandelpaden en bermen***
- . Voorlichting door middel van permanente verkeerseducatie***
- . Op peil houden van goed openbaar vervoer***

Openbare Orde en Veiligheid

Samen naar een veiliger leefomgeving

Dat burgers zich veilig voelen in hun woon-, werk- en leefomgeving is voor het CDA essentieel. Daarbij staat preventie voorop.

Wij vinden dat mensen hier zelf ook een verantwoordelijkheid in hebben. Regels zijn soms nodig en moeten worden gerespecteerd en worden nageleefd.

Speerpunten:

- . Eén coördinerende ambtenaar per dorp aanwijzen die vast aanspreekpunt is*
- . De gemeente overlegt met de verenigingen van plaatselijk belang om knel- en verbeterpunten te bespreken*
- . Behoud van het politiebureau met publieksvriendelijke openingstijden*
- . Optreden tegen opzettelijk vernielen, de schade verhalen op de vandalen*
- . Actieve voorlichting op het gebied van jeugd vandalisme, alcohol- en drugsgebruik*
- . Jaarlijks wordt een overzicht gepubliceerd van de gemaakte herstelkosten, dit om de bewustwording te bevorderen*

Onderwijs

Onderwijs dichtbij

Het basisonderwijs

Onze regio moet rekening houden met daling van het aantal inwoners, de zogenaamde krimp. Vooral in de dorpen is dit merkbaar en de scholen in het basisonderwijs merken dit als eerste. In onze regio zijn relatief veel kleine scholen en soms zijn er nog twee kleine scholen in een dorp. Als beide scholen moeten sluiten verdwijnt er een belangrijke voorziening. Jonge gezinnen trekken daardoor weg en zullen niet terugkeren. Andere voorzieningen zoals winkels, de kerk en het verenigingsleven krijgen het daardoor moeilijk en kunnen mogelijk verdwijnen. Het sluiten van een school in een dorp komt in ieder geval de leefbaarheid van een dorp niet ten goede.

Het CDA wil bij voorkeur de christelijke scholen in stand houden om zo de christelijke identiteit te bewaren. Daar waar scholen niet zelfstandig kunnen blijven kiest het CDA voor het vormen van een samenwerkingsschool als dit de oplossing is om de laatste school voor een dorp te behouden. Het CDA vindt dat in deze discussie, **kwaliteit van het onderwijs, zorg voor de leerling, identiteit en het belang van het dorp**, voorop moet staan. Als allerlei voorzieningen samenkomen in een brede school, zoals peuterspeelzaal, kinderopvang, voor- tussen en naschoolse opvang, blijft op het platteland voor alle kinderen goed onderwijs beschikbaar.

Het is bij de vorming van een samenwerkingsschool belangrijk dat ouders, medewerkers, schoolbesturen en gemeente met elkaar in gesprek gaan om de nieuwe samenwerkingsschool samen vorm te geven.

Voor het CDA is het van belang dat ouders wel de vrijheid behouden om een school voor hun kinderen te kiezen die het beste bij hun overtuiging past. Een goede oplossing is dan dat in de regio, bijvoorbeeld in de grote dorpen waar de grote scholen wel levensvatbaar zijn, de keuze blijft bestaan tussen openbaar en bijzonder onderwijs.

Het CDA vindt het van belang dat ook in de dorpen St. Jacobiparochie en Minnertsga de discussie gevoerd moet worden tot het samenvoegen van de scholen. Dit proces moet zijn vervolg krijgen in 2014.

Om kinderen goed te laten ontwikkelen is goed onderwijs nodig maar ook de beschikbaarheid van muziekonderwijs, sportvoorzieningen, speelvoorzieningen en de bibliotheek in de omgeving zijn belangrijk.

Het CDA vindt dat achterstanden bij kinderen vroegtijdig moet worden gesignaleerd. Daarbij spelen GGD, peuterspeelzalen, kinderopvang en het onderwijs een belangrijke rol. Het inzetten van voor- en vroegschoolse educatie is voor de doelgroep van groot belang.

Het voortgezet onderwijs in de regio

In Franeker, Harlingen en St. Annaparochie zijn scholen voor voortgezet onderwijs gevestigd. De gemeente en de scholen moet er alles aan doen om de scholen in de regio te behouden. Daarbij is het van groot belang dat de scholen samen met het bedrijfsleven in de regio onderwijs zoveel mogelijk afstemmen op de vraag van het bedrijfsleven uit de regio. Dit met als doel de leerling te behouden voor de regio en te binden aan het regionale bedrijfsleven.

Speerpunten:

. Toekomstbestendig basisonderwijs

. Vroegtijdige signaleren bij achterstanden

. De scholen in de regio stemmen het onderwijsprogramma op elkaar af zodat er geen onderlinge concurrentie ontstaat

Sociale Zaken

Iedereen doet mee

Zorg en Welzijn

CDA het Bildt gelooft dat iedereen betekenis heeft, mee doet en erbij hoort. Werkloosheid is echter een groeiend probleem en de economische omstandigheden maken de oplossing lastiger. Toch blijft werk de meest belangrijke factor om erbij te horen. Ons uitgangspunt is: of je bent aan het werk, of je levert een bijdrage door vrijwilligerswerk of dagbesteding. Meer mensen zullen op een effectieve manier van de bijstand naar nieuw werk begeleidt moeten worden. Jongeren hebben daarin een bijzondere positie en de aanpak van jeugdwerkloosheid heeft de prioriteit. Wij willen zorg op de menselijke maat en naar behoefte.

De AWBZ in de huidige vorm is niet houdbaar doordat de uitgaven sterk zijn toegenomen en die gaan de komende jaren nog meer stijgen.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor het ontwikkelen van passende oplossingen voor haar kwetsbare inwoners. Gemeenten kunnen deze opgave alleen realiseren als ze een nieuw aanpak ontwikkelen voor het sociaal domein als ze dat doen in samenhang met andere organisaties op het terrein zorg.

De ouderen zijn een groeiende groep in Nederland. Het CDA vindt het belangrijk dat ouderen volop mee kunnen blijven doen. Wij vinden dat er aandacht moet zijn voor vereenzaming van ouderen. Ook vinden we dat de gemeente met ouderen en hun organisaties blijft communiceren en hen betrekken bij het beleid, bijvoorbeeld als het gaat om de Wmo, ouderenzorg en woon- en zorgvoorzieningen.

Jeugdzorg wordt vanaf 2015 een taak van gemeenten. Het accent moet komen te liggen op het voorkomen van problemen en voortijdig signaleren als er iets mis gaat. Het CDA wil eigen initiatieven van de jeugd stimuleren en ondersteunen. Het CDA wil ook de betrokkenheid van de jongeren bij de politiek vergroten. Samen met de jeugd nadenken en hen betrekken bij de besluitvorming.

Speerpunten:

- . Inwoners moeten zich thuis voelen en binding hebben met andere inwoners zodat ze, als het nodig is, op elkaar aan kunnen en een beroep op elkaar kunnen doen***
- . Een vangnet voor kwetsbare inwoners in de samenleving die het op eigen kracht niet redden***
- . Jeugd betrekken bij de politiek***
- . Lokaal wat kan, zo dicht mogelijk bij de inwoners***
- . Afstemmen zorg en hulpverlening***
- . Waar nodig ontvangen inwoners tijdig en op maat ondersteuning***

- . *Beleid staat in het teken van preventie***
- . *Begeleiden en ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers***
- . *Aandacht voor doelmatige schuldhulpverlening***
- . *Stille armoede en sociale isolement voorkomen***
- . *Asielzoekers en vluchtelingen die geen verblijfsvergunning krijgen mogen niet in de illegaliteit belanden. Initiatieven om deze doelgroep adequaat voor te bereiden op een mogelijk terugkeer kunnen wat het CDA betreft op de steun van de gemeente rekenen***

Cultuur en Sport

Voor jong en oud

Actieve kunstbeoefening draagt, samen met sport en bewegen, bij aan de leefbaarheid in de gemeente. De Bildtse taal en cultuur wordt in de komende tijd geborgd door bundeling van instellingen op cultureel gebied. Het CDA wil, kunst, cultuur en sport stimuleren. De rol van de gemeente op dit terrein is voorwaarden scheppend, ondersteunend en stimulerend.

Het CDA wil initiatieven op het gebied van cultuur ondersteunen. Cultuur is van grote betekenis binnen onze leefomgeving en kan van invloed zijn op meerdere beleidsterreinen zoals economische bedrijvigheid, recreatie en toerisme. Het culturele aanbod moet breed en divers van aard zijn. Hierdoor worden zoveel mogelijk doelgroepen bereikt en wordt de gemeenschapszin bevorderd. In de dorpen vervullen muziek-, zang- en toneelverenigingen hierin een belangrijke rol. Het subsidiebeleid moet actieve deelname aan culturele uitingen betaalbaar en bereikbaar houden.

Het CDA vindt dat aan de Bildtse taal aandacht moet worden besteed en het gebruik ervan in de openbare ruimte moet worden gestimuleerd. Het ontwikkelen en uitbrengen van meertalige lesbrieven op de basisscholen draagt bij aan het gebruik en behoud van de taal en kan op steun van het CDA rekenen. Lezen is een zeer belangrijke eigenschap voor de algemene ontwikkeling. Mede daarom is het CDA voorstander van een laagdrempelige toegang tot de bibliotheekvoorzieningen.

Leeuwarden is culturele hoofdstad in 2018. Als in het kader van Leeuwarden culturele hoofdstad activiteiten op het Bildt plaatsvinden, moeten deze onder de aandacht worden gebracht en gestimuleerd.

Speerpunten:

- . Stimuleren van kunst en cultuur***
- . Ondersteuning cultuuruitingen***
- . Bibliotheek functie behouden***

Meer bewegen is essentieel voor een goede gezondheid. Ook heeft sport een belangrijke maatschappelijke en sociale functie. Onze gemeente telt een groot aantal sportverenigingen en sportvoorzieningen. Met behulp van veel vrijwilligers leveren de verenigingen een belangrijke bijdrage aan het leefklimaat.

Sport heeft een belangrijke functie en is onderdeel van meerdere beleidsterreinen. Het subsidiebeleid moet sport betaalbaar en bereikbaar houden. Het CDA wil zich hiervoor blijven inzetten.

We doen mee aan het breedtesportproject Go4Sport. Binnen dit project worden veel activiteiten georganiseerd. Het CDA wil dat dit ook in de komende raadsperiode wordt geboden.

Speerpunten:

. Ondersteuning verenigingsleven

. Subsidie op maat

. Behouden Go4Sport

Kultuur en Sport

Foor elkeneen, jong en oud

Sels metdoen an 'n form fan kûnst is, krekt as bewege en sporte, goed foor de leefberens.

De kommende tiid wort 't Bildts in taal en kultuur borgd. Instellings op kultureel gebied bundele de krachten. 't CDA wil kûnst, kultuur en sport anspore deur gunstige foorwaarden te kreëren en inisjativen te stimuleren en te steunen.

Kultuur is heel belangryk in ôns leefomgeving. 't Kin útstraling hewwe naar ândere beleidsterrainen soa as ekonomise bedrivighyd, rekreasie en toerisme. 't Kulturele aanbod mot breed weze en ferskillend fan aard. Op die manier worre de meeste doelgroepen beraikt en dêrdeur de gemeenskapssin beforderd. In 'e dorpen hewwwe de mezyk-, sang-, en teneelferenings hier 'n belangrike rôl in. 't Subsidybelaid mot 't aktyf metdoen an kulturele útterings mogelik make.

't CDA fynt dat 't Bildts andacht krije mot en dat 't brûkken fan 't Bildts in 't openbaar stimuleerd worre mot. 't CDA staat achter 't maken en útgeven fan meertalige lesbrieven foor 'e basisskoalen omdat dut och soa belangryk is foor 't brûkken en dêrdeur 't behouwen fan 'e taal.

Leze is heel belangryk foor de algemene ontwikkeling. Elkeneen mot gebrûk make kinne fan 'e bibletheekfoorsienings.

Luwte is in 2018 Kulturele Hoofdstâd. At d'r dêrdeur aktiviteiten op 't Bildt ontplooid worre en eveneminten opset, motte deuze stimuleerd en ônder de andacht brocht worre.

Speerpunten:

- . 't stimuleren fan kûnst en kultuur***
- . 't ondersteunen fan kultuur útterings***
- . 't houwen fan 'e bibletheekfunksje***

Mear bewege is essinsjeel foar in goede sûnens. Ek hat sport in wichtige maatskiplike en sosjale funksje. Ús gemeente telt in grut oantal sportferienings en sportfoarsjennings. Mei help fan in soart frijwilligers leverje de ferienings in wichtige bydrage oan de leefberens. Sport hat in belangrike funksje en is ûnderdiel fan meardere beliedsterreinen. It subsydzjebelied moat sport betelber en berikber hâlde. It CDA wol har hjirfoar yn setten bliuwe. We dogge mei oan it breedtesportprojekt Go4Sport. Binnen dit projekt wurde in soart aktiviteiten organisearre. It CDA wol dat dit ek in de kommende riedsperioade oanbean wurdt.

Speerpunten:

- Ferienigings libben stypje***
- Subsydzje op maat***
- Behâlden fan Go4Sport***

Financiën

Gezond huishoudboekje

Op sociaal terrein worden de komende jaren veel taken vanuit het Rijk en Provincie, bij de gemeenten neergelegd. Veelal gaat dat gepaard met flinke bezuinigingen op de budgetten die de gemeente daarvoor van het Rijk ontvangt.

Belangrijk uitgangspunt voor ons is dat de gemeente niet méér uitgeeft aan dergelijke taken dan ze van het Rijk ontvangt. Pas als inwoners daardoor echt in de problemen komen, willen we van dat principe afwijken.

Voor een solide begroting geldt dat structurele uitgaven door structurele inkomsten moeten worden gedekt.

Gemeentelijke heffingen en leges moeten zoveel mogelijk kostendekkend zijn.

Het CDA wil dat de gemeente bij uitgaven die ze doet maximaal profiteert van mogelijkheden die er zijn om bijdragen van derden te krijgen.

De gemeentelijke afdeling van het CDA zal zich maximaal inzetten om contacten te leggen en te onderhouden met haar collega bestuurders bij Provincie Fryslân en bij de CDA bestuurders in Den Haag!

Speerpunten:

. Een sluitend meerjarenperspectief

. Zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten

ONZE SPEERPUNTEN

Het CDA heeft de afgelopen periode bijgedragen aan:

- De noodzakelijke ombuigingsoperatie waardoor niet alles op slot is gezet en de gemeentefinanciën op orde zijn gehouden
- Leefbaarheid in de dorpen
- TOP Oudebildtzijl: toeristisch op de kaart
- Realisatie van Campus Middelsee voor voortgezet onderwijs
- Ontwikkelingen in het basisonderwijs samenwerkingschool Vrouwenparochie
- Herinrichting Attesweg en aanleg fietspad
- Herstructurering en aanleg vijver rond de Neeltje Jansstraat St. Jacobiparochie
- Cultuurnota, bundeling van instellingen op cultureel gebied
- Investeringsfonds waar meerdere subsidies kunnen worden aangevraagd
- Aanleg kunstgrasveld Minnertsga
- Bevaarbaar maken 11 steden vaarroute
- Uitvoering plannen uit de dorpsvisies gestimuleerd door het dorpenfonds
- Herstructurering bedrijventerrein St. Jacobiparochie

De komende periode wil het CDA zich inzetten voor:

- **De menselijke maat terug, goede zorg dichtbij met minder regels**
- **Mee blijven doen in de samenleving**
- **Bildtse cultuur borgen en taal uitdragen**
- **Goed onderwijs dichtbij**
- **Optimale inzet van het investerings-/dorpenfonds**
- **Inzet voor een goed ondernemers klimaat**
- **Gematigde lokale lasten**